2. આવકારો

દુલા ભાયા કાગ

જન્મ : 1902, અવસાન : 1977

કવિ દુલાભાઈ ભાયાભાઈ કાગનું વતન અમરેલી જિલ્લાનું મજાદર ગામ છે. તેઓ લોકગાયક અને લોકવાણીના મરમી હતા. સમગ્ર ગુજરાત તેમને 'ભગતબાપુ' તરીકે ઓળખે છે. તેમના 'કાગવાણી' સંગ્રહો બહોળી પ્રસિદ્ધિ ધરાવે છે.

'આવકારો' ભજનના લોકઢાળમાં રચાયેલ કાવ્ય છે. એમાં આતિથ્યધર્મની વાત સાહજિક રીતે અભિવ્યક્ત કરવામાં આવી છે કવિએ આપણી 'અતિથિદેવો ભવ'ની ભાવના આ કાવ્યમાં સરળતાથી વણી લીધી છે. આપણા આંગણે કોઈ મહેમાન પધારે, ત્યારે એને મીઠો આવકારો આપવાનું કવિ કહે છે, એટલું જ નહિ એ કોઈ દુઃખ, મુશ્કેલી કે સંકટમાં હોય તો તે દૂર કરવા સહયોગી બનવું જોઈએ. મનુષ્યે મનુષ્યને સંકટ સમયે હંમેશાં મદદરૂપ થવું જોઈએ. અતિથિની વાતને આદરપૂર્વક સાંભળીને તેના દુઃખમાં સહાનુભૂતિ વ્યક્ત કરવી તેમજ સાથે બેસી ભોજન કરવું અને મહેમાનને આત્મીયતાપૂર્વક વિદાય કરવાની વાત આ ભજનમાં વ્યક્ત થઈ છે.

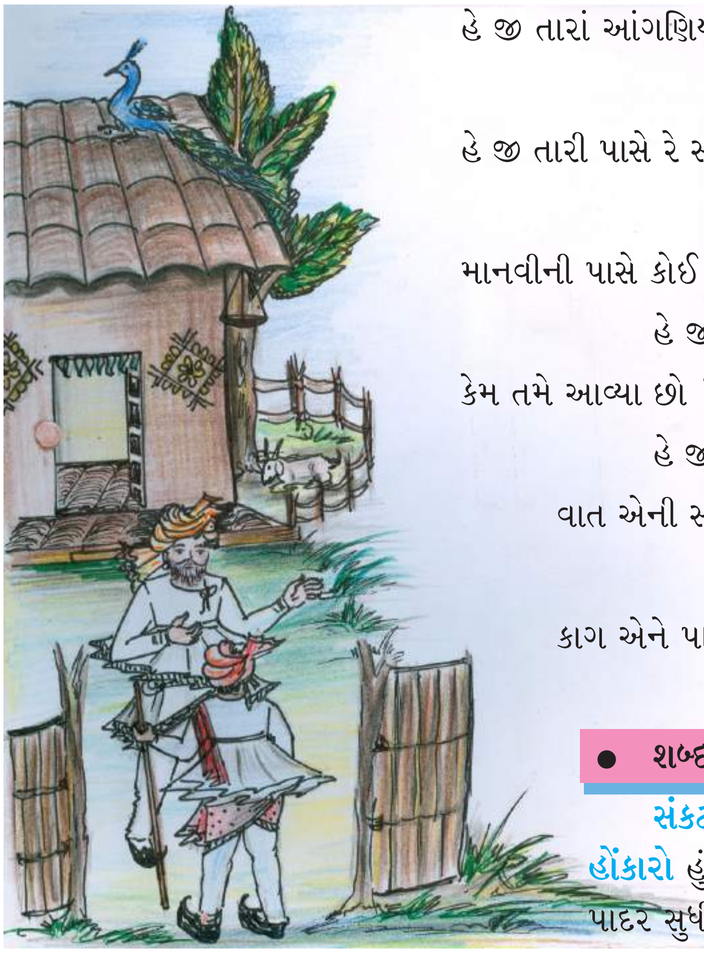

હે જી તારાં આંગણિયાં પૂછીને જે કોઈ આવે રે
આવકારો મીઠો આપજે રે...જી.
હે જી તારી પાસે રે સંકટ કોઈ સંભળાવે રે,
બને તો થોડું કાપજે રે...જી... આવકારો.
માનવીની પાસે કોઈ માનવી ન આવે રે...,
હે જી તારા દિવસો દેખીને દુઃખિયાં આવે રે... આવકારો.
કેમ તમે આવ્યા છો ? એમ નવ કહેજે,
હે જી એને ધીરે રે ધીરે તું બોલવા દેજે રે... આવકારો.
વાત એની સાંભળી, આડું નવ જોજે,
હે જી એને માથું રે હલાવી હોંકારો તું દેજે રે... આવકારો.
કાગ એને પાણી પાજે, ભેળો બેસી ખાજે રે.
હે જી એને ઝાંપા રે સુધી તું મેલવાને જાજે રે... આવકારો.

- **શબ્દસમજૂતી**

સંકટ મુશ્કેલી **દિવસો દેખીને** (અહીં) તમને સુખી જોઈને. **હોંકારો** હુંકારો કરવો. **ભેળો બેસી** સાથે બેસી **ઝાંપા સુધી** ગામના પાદર સુધી **મેલવા** વળાવવા, વિદાય આપવા